

**Agnieszka Brykner
Dyrektor
Muzeum Historycznego
w Przasnyszu**

**Program działania Muzeum Historycznego
w Przasnyszu na lata 2023-2026**

Przasnysz 2023

SPIS TREŚCI

I. HISTORIA I ZAKRES DZIAŁALNOŚCI MUZEUM	3
II. BAZA LOKALOWA	7
III. CHARAKTERYSTYKA ZBIORÓW MUZEUM.....	8
III.1. Dział Historyczno-Archeologiczny.....	8
III.1.1. Zbiory archeologiczne.....	8
III.1.2. Zbiory historyczne (eksponaty, archiwalia)	9
III.2. Dział Dokumentacyjny	11
III.3. Dział Edukacji i Promocji	12
IV. REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH.....	13
IV.1. Gromadzenie, ewidencjonowanie i opracowywanie zbiorów.....	13
IV.2. Konserwacja zbiorów	14
IV.3. Zabezpieczenie zbiorów.....	15
IV.4. Działalność wystawiennicza	15
IV.5. Działalność wydawnicza.....	17
IV.6. Działalność kulturalna i edukacyjna.....	18
V. KONCEPCJA PROGRAMOWA NA LATA 2023-2026	19
V.1. Gromadzenie i konserwacja zbiorów.....	20
V.2. Wystawiennictwo.....	21
V.3. Wydarzenia kulturalne i działania edukacyjne.....	24
V.4. Kadra i struktura organizacyjna muzeum	26
V.5. Baza lokalowa	27
V.6. Finanse	28

I. HISTORIA I ZAKRES DZIAŁALNOŚCI MUZEUM

Działalność związana z badaniem oraz popularyzowaniem lokalnej historii na terenie Przasnysza zapoczątkowana w latach pięćdziesiątych ubiegłego wieku przez Powiatową Komisję Historii, Kultury i Sztuki przy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej (przekształconą w 1965 r. w Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Przasnyskiej) zaowocowała w latach osiemdziesiątych utworzeniem społecznego Muzeum Ziemi Przasnyskiej, a następnie instytucji muzealnej.

Muzeum Historyczne w Przasnyszu powołane zostało w 1983 roku jako Oddział Muzeum Okręgowego w Ostrołęce. Bazą działalności muzeum w jego początkowym okresie były zbiory przekazane przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Przasnyskiej w liczbie 692 pozycji inwentarzowych.

Siedzibą muzeum jest zabytkowy ratusz. W latach osiemdziesiątych muzeum korzystało z przydzielonych przez Urząd Miasta pomieszczeń w ratuszu o łącznej powierzchni ok. 144 m². W latach 1990-2010 Muzeum na cele biurowe, magazynowe i wystawiennicze dysponowało powierzchnią 166,5 m². Nie lepiej przez te lata wyglądała obsada etatowa. Średnio było to 2-3 pracowników merytorycznych. W niektórych okresach obsada zredukowana była do 1 i ½ etatu.

Przasnyskie muzeum na przestrzeni lat zmieniało swoją nazwę. Początkowo w latach 1980-1983 działające jako muzeum społeczne nosiło nazwę Muzeum Ziemi Przasnyskiej. Po upaństwowieniu 1 czerwca 1983 roku stało się oddziałem Muzeum Okręgowego w Ostrołęce, a po 1999 roku Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce i nosiło wówczas nazwę Muzeum Historyczne w Przasnyszu Oddział Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce. Muzeum przez 30 lat swojej działalności funkcjonowało jako jedna z komórek organizacyjnych ostrołęckiego muzeum. Działalność merytoryczna finansowana była ze środków województwa ostrołęckiego, a po przeprowadzeniu reformy samorządowej ze środków samorządu województwa mazowieckiego. Od 1 maja 2013 r. na podstawie Uchwały Nr XXXVII/231/2013 Rady Miejskiej w Przasnyszu z dnia 25 kwietnia 2013 r. Muzeum Historyczne w Przasnyszu stanowiące oddział Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce zostało przejęte od województwa mazowieckiego i utworzono miejską instytucję kultury – Muzeum Historyczne w Przasnyszu (w organizacji). Od 1 maja 2013 roku po raz pierwszy w swojej historii przasnyskie muzeum działa jako samodzielna jednostka wyposażona w osobowość prawną, majątek i wydzielone zasoby finansowe. Po raz pierwszy też, muzeum jako miejska instytucja kultury, ma możliwość programowania

swego rozwoju z uwzględnieniem polityki rozwoju kulturalnego, społecznego i gospodarczego, zgodnego z planami strategicznymi Przasnysza.

Muzeum działa na podstawie obowiązujących przepisów prawnych, w szczególności:

- Ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 385),
- Ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 194 ze zm.),
- Statutu stanowiącego załącznik do Uchwały Nr LX/456/2022 Rady Miejskiej w Przasnyszu z dnia 26 września 2022 r.

Muzeum, zgodnie z Ustawą o muzeach, jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów. Do zadań przasnyskiego muzeum należy gromadzenie, przechowywanie, konserwacja i udostępnianie zbiorów w zakresie historii, archeologii, etnografii i sztuki dotyczących Przasnysza i regionu, ze szczególnym uwzględnieniem okresu I wojny światowej oraz dziejów rzemiosła, handlu i oświaty, a także zbieranie materiałów związanych z życiem i działalnością mieszkańców ziemi przasnyskiej, w szczególności św. Stanisława Kostki. Muzeum realizuje cele i zadania poprzez:

- 1) gromadzenie zabytków, dzieł sztuki i materiałów dokumentacyjnych w statutowo określonym zakresie, pozyskiwanych w drodze zakupów, darowizn, zapisów, depozytów;
- 2) inwentaryzowanie, katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów oraz materiałów dokumentacyjnych;
- 3) przechowywanie zgromadzonych zbiorów, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych;
- 4) zabezpieczenie i konserwację zbiorów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomych, a także innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody;
- 5) urządzenie wystaw stałych i czasowych;

- 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych;
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej;
- 8) popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę;
- 9) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych;
- 10) zapewnienie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji;
- 11) prowadzenie archiwum zakładowego i biblioteki fachowej;
- 12) prowadzenie działalności wydawniczej, w tym publikowanie i rozpowszechnianie katalogów, przewodników wystaw, materiałów informacyjnych z zakresu działalności Muzeum oraz wydawnictw naukowych;
- 13) współpracę z polskimi i zagranicznymi muzeami, administracją rządową i samorządową, instytucjami kultury, polskimi i zagranicznymi instytutami naukowo-badawczymi, organizacjami pozarządowymi, a także innymi osobami prawnymi, jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej oraz osobami fizycznymi.

Muzeum gromadzi w szczególności: archiwalia, fotografie, sztandary, numizmaty, militaria, medale, odznaczenia, rzeźby, obrazy, przedmioty codziennego użytku, opracowania naukowe, książki.

Pierwszy statut nadany Muzeum Historycznemu w Przasnyszu (w organizacji) zawierał postanowienia regulujące proces organizowania muzeum i obowiązywał do czasu jego zakończenia. Nowy statut został nadany na mocy Uchwały Nr XXIV/188/2016 Rady Miejskiej w Przasnyszu z dnia 29 września 2016 r. Od tego czasu muzeum używa nazwy Muzeum Historyczne w Przasnyszu. Obecnie obowiązujący statut stanowiący załącznik do Uchwały Nr LX/456/2022 Rady Miejskiej w Przasnyszu z dnia 26 września 2022 przewiduje możliwość prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie:

- 1) odpłatnego udostępniania zbiorów;
- 2) usług handlowych, w tym sprzedaży publikacji, pamiątek i innych wyrobów związanych tematycznie z profilem działalności Muzeum;
- 3) usług związanych z obsługą ruchu turystycznego;
- 4) usług reklamowych, promocji i sponsoringu.

W okresie organizacji muzeum priorytetem było zaadoptowanie bazy lokalowej na potrzeby wystawiennicze i administracyjne, zakup niezbędnego wyposażenia, stworzenie struktury organizacyjnej muzeum, wprowadzenie muzealnych regulacji

prawnych, zatrudnienie nowych pracowników i stworzenie kompetentnego zespołu do pracy merytorycznej w celu realizacji wyżej wymienionych zadań wynikających z ustawy o muzeach oraz określonych w statucie. Do ewidencjonowania i opracowywania zbiorów muzealnych zakupiono program MONA, a także skaner A3 i aparat fotograficzny, natomiast do inwentaryzacji i opracowywania księgozbioru zakupiono program LIBRA. Zakupiono także program księgowo-kadrowy PROGMAN. Ważnym zadaniem była również działalność promocyjna, m.in. opracowanie identyfikacji wizualnej muzeum, rozpoznawalnego logotypu nawiązującego do budynku ratusza, utworzenie strony www.muzeumprzasnysz.pl, założenie strony na Facebooku oraz prowadzenie kampanii promującej muzeum na etapie jego organizacji.

Zakończenie organizowania przasnyskiego muzeum nastąpiło po otwarciu wystawy stałej *Złoty wiek Przasnysza*. W 2016 r. została powołana na I kadencję Rada Muzeum. Jej przewodniczącym został p. dr Wojciech Borkowski, zastępcą przewodniczącego p. Wiesława Helwak, a członkami p. Anna Henrykowska, p. Hanna Długoszewska-Nadratowska i p. Mirosław Krejpowicz.

Zadaniem Rady Muzeum jest sprawowanie nadzoru nad wypełnianiem przez muzeum jego powinności wobec zbiorów i społeczeństwa, w szczególności nad realizacją jego celów. Ponadto Rada ocenia działalność muzeum na podstawie przedłożonego przez dyrektora muzeum rocznego sprawozdania z działalności oraz opiniuje roczny plan pracy muzeum.

Szczegółowe sprawozdanie z działalności Muzeum Historycznego obejmujące sprawy działalności programowej, organizacyjnej i finansowej dyrektor muzeum zgodnie z obowiązującymi przepisami przedkłada organizatorowi.

W 1993 r. po raz pierwszy zorganizowano obchody jubileuszu muzeum z okazji 10-lecia powstania instytucji. Przygotowano wówczas wystawę jubileuszową pt. "Grafika, malarstwo, rzeźba. Wystawa ze zbiorów własnych". Z tej okazji Wojciech Ciesielski na zamówienie muzeum wykonał drzeworyt pamiątkowy.

W 2023 r. zorganizowano obchody jubileuszowe 40-lecia muzeum. Muzeum zostało uhonorowane **Medalem Pamiątkowym "Pro Masovia"** przez Adama Struzika - Marszałka Województwa Mazowieckiego. Z okazji jubileuszu muzeum przygotowało upominki dla gości, wśród nich m.in.: **znaczek pocztowy i kartę pocztową** przedstawiające ratusz (siedzibę muzeum) wydane przez Poczta Polska S.A. W muzeum zorganizowano ekspozycję „Co z przeszłości pozostało... Wystawa

jubileuszowa z okazji 40-lecia Muzeum Historycznego w Przasnyszu”. Ponadto w ramach obchodów jubileuszu na rynku miejskim odbył się **koncert** Zespołu wokalnno-aktorskiego Sonanto. Obchody były współorganizowane przez Miasto Przasnysz i Samorząd Województwa Mazowieckiego.

II. BAZA LOKALOWA

Muzeum znajduje się w budynku ratusza, który w latach 2010-2012 przeszedł kapitalny remont. Podczas remontu tymczasowa siedziba muzeum mieściła się w budynku Urzędu Miasta. Dzięki przychylności i zrozumieniu potrzeb muzeum przez ówczesne władze miasta mogliśmy nieprzerwanie realizować wszystkie zadania statutowe, w tym również prowadzić działalność wystawienniczą. Po remoncie cały budynek ratusza wraz z południowymi podcieniami jest wykorzystywany na potrzeby Muzeum Historycznego. Warunki lokalowe są dobre. Na parterze znajduje się sekretariat, sklepik z pamiątkami, szatnia, sala ekspozycyjna, w której jest eksponowana wystawa stała *Wielka Wojna w Przasnyszu. 100. rocznica wybuchu I wojny światowej* oraz sala edukacyjna. Na piętrze znajduje się największa sala wystaw czasowych (144 m²). Pełni ona również funkcję sali konferencyjnej, w której odbywają się spotkania, sesje popularnonaukowe, koncerty itp. Muzeum dysponuje pomieszczeniami administracyjno-magazynowymi na poddaszu. Zaadoptowane do użytku zostały zagruzowane dotychczas piwnice. W podcieniach znajduje się sala wystawowa, w której jest eksponowana wystawa stała „Złoty wiek Przasnysza” oraz pomieszczenie przeznaczone na magazyn zbiorów bibliotecznych.

Obiekt wyposażony jest w windę wewnętrzną i zewnętrzną platformę dla osób niepełnosprawnych, klimatyzację, system p-poż, system antywłamaniowy oraz monitoring. W 2023 r. zdemontowano sztyl nad wejściem do budynku ratusza i po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Ostrołęce zamontowano na froncie budynku mosiężne litery tworzące napis „MUZEUM” według projektu Krzysztofa Miecznikowskiego.

III. CHARAKTERYSTYKA ZBIORÓW MUZEUM

Jednym z podstawowych zadań statutowych Muzeum Historycznego w Przasnyszu jest gromadzenie eksponatów i archiwaliów dotyczących ziemi przasnyskiej. Obecnie muzeum posiada trzy działy, w których gromadzone są zbiory: Dział Historyczno-Archeologiczny, Dział Dokumentacyjny oraz Dział Edukacji i Promocji.

III.1. Dział Historyczno-Archeologiczny

III.1.1. Zbiory archeologiczne

Do ciekawszych zbiorów archeologicznych należy znalezione przypadkowo w Przasnyszu naczynie gliniane kultury łużyckiej (epoka brązu) o wymiarach 60 cm wysokości i 25 cm średnicy, a także odkryte w czasie badań archeologicznych w miejscowości Bogate koło Przasnysza naczynie ceramiczne o charakterystycznym ornamentem swastyki oraz duże naczynie zasobowe służące do przechowywania mleka. Naczynia pochodzą z okresu wpływów rzymskich (I-IV wiek n.e.) i reprezentują kulturę przeworską. Prowadzone w Przasnyszu w 1976 r. badania na stanowisku „Ratusz” wzbogaciły zbiory muzeum, m.in. o sygnecik damski z fragmentami herbu, rękojeść noża z ułamanym ostrzem i drewnianą okładziną, a także szklany flakonik użytkowo-ozdobny (XVI/XVII w.).¹Ponadto w muzealnych zbiorach znajdują się groty krzemienne i kamienne, toporki, siekierki z epoki kamienia (neolit), naczynia ceramiczne oraz topory bojowe i groty do włóczni (średniowiecze), a także zespół naczyń aptekarskich (XVII w.). W 2016 r. zbiory archeologiczne wzbogaciły się o zabytki pozyskane z badań przeprowadzonych na Płaskiej Górze i na terenie Kępy Polskiej, m. in. klingi sztyletów z epoki brązu, militaria związane z bitwą 1863 r., a także różnorodne przedmioty z późniejszych okresów.

W 2018 roku muzeum wydało katalog zbiorów archeologicznych odkrytych na ziemi przasnyskiej, które przechowywane są w Muzeum Historycznym w Przasnyszu, Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce i Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.

¹M. Piotrkowski, H. Smuga, Dziennik badań „Przasnysz” Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych. Stanowisko „Ratusz”. Maszynopis z 1976 roku w Muzeum Historycznym w Przasnyszu.

III.1.2. Zbiory historyczne (eksponaty, archiwalia)

Eksponaty gromadzone w Dziale Historyczno-Archeologicznym dotyczą głównie historii Przasnysza i ziemi przasnyskiej. Wśród zbiorów wyodrębnić można kilka zespołów tematycznych, takich jak: św. Stanisław Kostka, I i II wojna światowa, rzemiosło i oświata. Dużą grupę muzealiów stanowią numizmaty, militaria, dzieła sztuki – malarstwo, grafika, rzeźba, rzemiosło artystyczne oraz zabytkowe przedmioty codziennego użytku. Na uwagę zasługują również sztandary cechowe pochodzące z drugiej połowy XIX wieku i początku XX wieku oraz narzędzia stolarskie z XIX/XX w. i magiel domowy ręczny z 1969 r

Po 2013 roku zbiory muzealne wzbogaciły się o artefakty dotyczące św. Stanisława Kostki, które przekazał ks. Janusz Cegłowski m.in.: medale, rzeźby, płaskorzeźby, obrazy, grafiki, linoryty, akwarele, pastele, miedzioryty, medaliki, obrazki dewocyjne. Powiększono także zbiór dotyczący I i II wojny światowej, m.in. o niemiecki medalik srebrny, karabinek ćwiczebny i szablę kawaleryjską „dragonkę” (I wojna światowa), niemiecki kubek aluminiowy sygnowany "Reinaluminium", filiżanki kantynowe, sygnowane i niesygnowane, pochodzące z przasnyskiego kasyna niemieckiego, niemiecki plecak radiotelegrafisty, skrzynkę drewnianą z napisem *Setter: Lim FabrikPraschnitz 1939-1945*, skrzynię drewnianą pochodzącą z firmy Dicka, leżak z orłem hitlerowskim (II wojna światowa). Zbiór militariów został wzbogacony o bagnet do karabinu Mosin, saperki rosyjskie z okresu I wojny światowej, manierkę szklaną z I połowy XX w., hełm niemiecki model M35, hełm niemiecki model M42, hełm radziecki wz.40, a także przedwojenną rogatywkę oficera artylerii, niemiecki zapalnik artyleryjski, amerykańską łuskę kal. 37 mm, kanister niemiecki z okresu II wojny światowej i pas żołnierski z 1939 r. należący do Zygmunta Czaplickiego, służącego we wrześniu w Twierdzy Modlin.

Do nabytych w ostatnim czasie eksponatów dotyczących oświaty należą m.in. tłok pieczętny szkoły żydowskiej z napisem w otoku *Prasnyszskaja Jewrejsksja Talmud Tora* (przed 1915 r.), szkolna tabliczka łupkowa, przedwojenne liczydło drewniane z komendy Policji Państwowej w Przasnyszu oraz pozyskane w 2021 r. pieczęcie dotyczące oświaty.

Ponadto zbiory powiększyły się o tabliczkę rejestracyjną wozu konnego z pow. przasnyskiego z 1935 r. z numerem 261, plombę z cukrowni Krasiniec, a także talerz porcelanowy sygnowany „Adolf Heckmann” z I połowy XX w. i tablicę – *Tymczasowa Międzyzakładowa Komisja Koordynacyjna NSZZ Solidarność w Przasnyszu*. Ponadto

w 2017 r. zbiory wzbogaciły się m. in. o obrazy namalowane podczas pleneru *Tu zaszła zmiana* (architektura i pejzaże przasnyskie), płaskorzeźby autorstwa Edmunda Majkowskiego, obrazki i rzeźby autorstwa Andrzeja Staszewskiego oraz obraz „Smuga cienia” Jana Niksińskiego.

W Dziale Historyczno-Archeologicznym gromadzone są także **archiwalia**. Należą do nich wszelkiego rodzaju dokumenty, a więc zaświadczenia, legitymacje, dyplomy, świadectwa, pokwitowania, a także pocztówki, mapy i plany. Obszerną część stanowią fotografie z różnych okresów. Okazały i cenny jest zbiór dotyczący przasnyskiego rzemiosła, do którego należą m.in. dyplomy rzemieślnicze z I poł. XIX w., listy majstrowskie cechu garbarzy, krawców, stolarzy, siodlarzy i młynarzy, insygnia i dyplomy cechowe z okresu międzywojennego i okresów późniejszych. W 2021 r. otrzymano w darze świadectwo ukończenia kursu czeladniczego cholewkarstwa i dyplom czeladniczy w rzemiośle cholewkarstwa, a także inne dokumenty dotyczące przasnyskiego rzemiosła

Obszernie prezentuje się zbiór archiwaliów dotyczących I i II wojny światowej. Wśród nich znajdują się m.in. listy z obozów koncentracyjnych, kenkarty, arbeitskarty, fragmenty dokumentów z getta w Przasnyszu, archiwa rodzinne, niemiecka kartka pocztowa wysłana z Przasnysza z 1915 roku, ilustracje walk pod Przasnyszem, czasopismo niemieckie „VORWÄRTS” zawierające artykuł dotyczący wyparcia Rosjan z Przasnysza. Do zbioru dokumentującego okres I wojny światowej w 2020 r. zakupiono album zawierający 107 fotografii przedstawiających m.in. zniszczony Przasnysz z czasów I wojny światowej, fotografię z grupą żołnierzy rosyjskich pod Przasnyszem z 1914 r., pocztówkę przedstawiającą procesję Bożego Ciała na rynku przasnyskim. Ponadto pozyskano niemieckie czasopismo „Illustrierte Geschichte des Weltkrieges” (Ilustrowana Historia Wojny Światowej) z 1914 r., dokumenty i przedmioty dot. m. in. członków POW. Do ciekawych nabytków pozyskanych w ostatnim dziesięcioleciu należą także pocztówki ilustrujące Przasnysz w latach 1900 – 1914, karta pocztowa z ostemplowaniem Przasnysz 1885, pocztówka z Mławy – 1914, karta pocztowa nadana do Przasnysza w 1904 r., a także zbiór 55 pocztówek/fotografii z lat 1899-1953 przedstawiających Przasnysz i okolice.

Powiększyły się również zbiory dokumentów dotyczące przasnyskich rodzin, wśród nich: pamiątki po powstańcu warszawskim i harcerzu z Przasnysza: dokumenty, fotografie, odznaki i medale.

Do zbiorów zostały włączone także fotografie, dokumenty rodzinne i osobista korespondencja o. Bernarda Kryszkiewicza, dokumenty archiwalne z lat 1947-1948 dotyczące Hufca Przasnyskiego Harcerek Chorągwi Mazowieckiej (rozkazy, sprawozdania, komunikaty, pisma, dyplom). Na przełomie roku 2014/2015 muzeum otrzymało w darze duży zbiór archiwaliów dotyczących rodziny Mateusza i Anny Otłowskich z Chojnowa k. Przasnysza, która na trwałe zapisała się w dziejach okupacyjnych Przasnysza. Wchodzące w skład zbioru materiały (głównie dokumenty, wspomnienia, listy, fotografie) pochodzą od członków rodziny z Przasnysza, Szczecina, Gniezna, Warszawy, ale również z Kanady i Austrii. W 2022 r. zbiory wzbogaciły się o zawiadomienie o wysłaniu dwóch wagonów owsa do stacji Ciechanów przez Wojsko Polskie 3-go Pułku Ułanów z 1946 r., pismo z Wojska Polskiego Rejonowego Zarządu Kwaterunku Eksploatacyjnego Ciechanów do 3-go Pułku Kawalerii w Przasnyszu, kopertę z napisem „Dowódca 2-go szwadronu w Przasnyszu”, książkę z pieczętą „Koło Rodziny Policyjnej w Przasnyszu” oraz decyzję w sprawie zezwolenia na miejsce pobytu w czasie stanu wojennego z 1983 r.

W ostatniej dekadzie powiększono zbiór nabytków związanych z oświatą o zeszyty szkolne z lat 40. XX w., listę opłat uczestników wycieczki szkolnej zorganizowanej przez Szkołę Podstawową nr 1 w Przasnyszu w 1948 r., fragment zeszytu z pismem w języku rosyjskim z okresu zaborów znaleziony w Przasnyszu, świadectwa szkolne z lat 1951-1954 ze szkoły ogólnokształcącej stopnia podstawowego, zaproszenia na bale maturalne z lat 60. XX w., na studniówki z lat 60. i 70. XX w., na uroczystość nadania imienia Komisji Edukacji Narodowej Liceum Ogólnokształcącemu w Przasnyszu oraz telegramy z życzeniami, a także pozyskane w 2023 r. fotografie szkolne i pamiątnik z lat 40. XX w. Ponadto do innych interesujących archiwaliów pozyskanych w ostatnich latach należy projekt Domu Sportowego w Przasnyszu z 1932 r.

Większość eksponatów i archiwaliów została przekazana w darze przez mieszkańców Przasnysza i okolic, niektóre z nich zostały zakupione.

III.2. Dział Dokumentacyjny

W Dziale Dokumentacyjnym gromadzone są materiały dotyczące aktualnych wydarzeń społecznych i kulturalnych miasta i okolic, które w chwili obecnej nie posiadają wartości historycznej, kopie materiałów archiwalnych oraz materiały dotyczące działalności artystycznej i polonijnej Stanisława Ostoi-Kotkowskiego,

prekursora sztuki laserowej, który mieszkał w Przasnyszu prawie do końca II wojny światowej. Wśród zgromadzonych materiałów znajdują się: artykuły w prasie polskiej i zagranicznej, programy, katalogi i plakaty wystaw, foldery, dokumenty i przede wszystkim fotografie artysty, jego dzieł sztuki i różnych dokonań związanych z działalnością artystyczną, m.in. zaświadczenie i fotografia nadania Stanisławowi Ostoi-Kotkowskiemu Orderu Australii przez królową Elżbietę II w 1992 roku.

III.3. Dział Edukacji i Promocji

Dział ten zajmuje się m.in. prowadzeniem biblioteki muzealnej. W księgozbiornie gromadzone są wydawnictwa o tematyce regionalnej, m.in. dotyczące znanych i zasłużonych w różnych dziedzinach mieszkańców ziemi przasnyskiej. W zbiorach muzealnej biblioteki znajdują się także roczniki kilkudziesięciu tytułów czasopism lokalnych, a także o zasięgu ogólnokrajowym.

Do zadań biblioteki należy również gromadzenie zbiorów specjalnych, na które składają się dokumenty życia społecznego i materiały o charakterze audiowizualnym, a także najczęściej wykorzystywany „Inny rodzaj materiałów źródłowych”, np.: prace magisterskie, licencjackie, opracowania monograficzne, referaty, kalendaria, kroniki, wspomnienia, pamiętniki, relacje, recenzje, listy, przemówienia, kazania, biogramy, materiały ze zjazdów, konferencji i spotkań, zbiory materiałów i dokumentów na określone tematy itp.

Zgromadzone zbiory są wykorzystywane przy udzielaniu pomocy merytorycznej m.in. młodzieży szkolnej, studentom i dziennikarzom. Do muzeum wpływają także wnioski o kwerendę - poszukiwanie informacji w zasobie muzealnym. W miarę powiększania się zbiorów, wzrasta liczba korzystających, szczególnie studentów, ale również autorów przygotowujących różne prace na temat ziemi przasnyskiej czy północnego Mazowsza. Zadanie udzielania pomocy merytorycznej i udostępniania zbiorów muzeum realizuje przez wszystkie lata i stopniowo w coraz szerszym zakresie.

IV. REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH

IV.1. Gromadzenie, ewidencjonowanie i opracowywanie zbiorów

Po przejęciu muzeum przez Miasto Przasnysz od 1 maja 2013 r. do 30 czerwca 2023 r. muzeum wykonywało wszystkie podstawowe zadania statutowe, do których należy m.in. gromadzenie zbiorów, ewidencjonowanie, opracowywanie i konserwacja zbiorów.

W tym okresie zgromadzono **2.235 muzealiów o wartości 164 853,25 zł:**

- zbiory archeologiczne (Ar) – **68** eksponatów (nie podlegają wycenie)
- zbiory historyczne (H) – **455** eksponatów o wartości **115 989,99 zł**
- zbiory historyczno-archiwalne (HA) – **1712** archiwaliów o wartości **48 863,25zł**

Stan zbiorów muzealnych w **Dziale Historyczno-Archeologicznym** na dzień 30.06.2023r. wynosi: ogółem **5 300** eksponatów, o wartości **281 812,21zł.**

- zbiory archeologiczne – 135 eksponatów (nie podlegają wycenie)
- zbiory historyczne – 1276 eksponatów o wartości – **202 514,60 zł**
- zbiory historyczno-archiwalne – 3889 eksponatów - o wartości – **79 297,61 zł**

W Dziale Dokumentacyjnym przybyło ogółem **973** nabytków, w tym:

- kopie (**HA/K**) - 360 numerów inwentarzowych,
- dokumentacja współczesności (**R**) - 342 numerów inwentarzowych,
- Kotkowski (**Kot.**) - 271 numerów inwentarzowych.

Stan na dzień 30.06.2023 r. - ogółem **2132** nabytki, w tym **6284** jednostek

- kopie (**HA/K**) – **1005** numerów inwentarzowych, w tym **1579** jednostek,
- dokumentacja współczesności (**R**) – **587** numery inwentarzowe, w tym **3443** jednostki,
- Kotkowski (**Kot.**) - **540** numerów inwentarzowych, w tym **1262** jednostki.

Księgozbiór powiększył się o **739** woluminów o wartości – **24 896,92 zł**

Stan księgozbioru na dzień 30.06.2023 wynosi **2564** woluminów, o wartości **51 536,55 zł.**

Wszystkie pozyskane nabytki zostały wpisane do księgi wpływu i ksiąg inwentarzowych (archeologicznej, historycznej i historyczno-archiwalnej) oraz

zostały wprowadzone do systemu muzealnego MONA i LIBRA. Każdy eksponat oznakowano i dla każdego założono kartę ewidencyjną, wykonano wizerunki i włączono do zbiorów. Odbyły się posiedzenia Komisji Zakupu i Wyceny Muzealiów oraz Zbiorów Bibliotecznych, podczas których dokonano wyceny darów przekazanych przez osoby prywatne i pozyskane od instytucji. Nowe nabytki Działu Dokumentacyjnego wpisano do poszczególnych ksiąg inwentarzowych: historyczno-archiwalnej kopii (MHP/HA/K), dokumentującej współczesność (MHP/R) i do księgi dokumentującej życie i działalność Stanisława Ostoi-Kotkowskiego (MHP/Kot) oraz włączono do zbiorów.

Po przejęciu muzeum przez Miasto Przasnysz, w związku ze zwiększeniem liczby etatów, wykonano ogromny zakres zadań z podstawowej działalności tej instytucji, dotyczącej gromadzenia i naukowego opracowania zbiorów. Stan opracowania zbiorów na dzień 30.06.2023 r. wynosi:

- Liczba wykonanych kart naukowych zbiorów ogółem – **4812** , tj. 90,79 %
- Liczba wykonanych fotografii zbiorów (wizerunków) – ogółem – 5650 (dla 3331 obiektów), tj. **62,84%**.

Z zestawień statystycznych wynika, że lata **2013-2023** są dotychczas najlepsze w całej historii placówki pod względem liczby pozyskanych nabytków, ich ilościowego ewidencjonowania i naukowego opracowania. W okresie 30-letniej działalności muzeum (od 14.06.1983 do 30.04.2013) przybyło 3065 eksponatów, a w ostatnim dziesięcioleciu (od 1.05.2013 do 30.06.2023) przybyło 2235 eksponatów.

IV.2. Konserwacja zbiorów

Muzeum podejmuje różne działania mające na celu zachowanie, zabezpieczenie i utrzymanie w dobrym stanie zbiorów: zlecenia płatne i bezpłatne oraz konserwacja we własnym zakresie. Ze względu na ograniczone zasoby finansowe realizacja tych zadań w ostatnim dziesięcioleciu przedstawiała się następująco:

Konserwacja zlecona płatna

W 2019 r w FilMOTECE Narodowej – Instytucie Audiowizualnym w Warszawie zdigitalizowano i zakonserwowano 3 rolki taśmy 11 mm z obrazem i dźwiękiem, na których znajdowały się: dwa filmy: „Spotkanie Miłośników Ziemi Przasnyskiej” i „Lapidarium żydowskie”, a także dźwięk do filmu „Lapidarium żydowskie”. W 2020 r.

w pracowni konserwacji zabytków papierowych dokonano konserwacji 28 archiwaliów.

Konserwacja zlecana bezpłatna

W 2017 r. w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie w ramach współpracy dokonano bezpłatnej konserwacji dwóch głowni sztyletów z okresu wczesnej epoki brązu, a w 2018 r. poddano konserwacji 4 kubki gliniane, 1 czarkę glinianą i 2 czerpaki gliniane. W 2022 r. Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie zwróciło po nieodpłatnej konserwacji fragment miecza średniowiecznego.

Konserwacja we własnym zakresie

W 2021r. zakupiono taśmę Filmoplast R, bibuły japońskie i przeprowadzono konserwację zbiorów we własnym zakresie - podklejono 19 archiwaliów.

W 2022 r. oczyszczono 70 monet odnalezionych podczas poszukiwań ukrytych i porzuconych zabytków ruchomych prowadzonych w Chrzanowie przez Stowarzyszenie Historyczne "PROTECTOR".

W 2023 r. przy oczyszczono 7 monet jednogroszowych i 3 monety półgroszowe z okresu panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Monety pochodzą z grupy obiektów znalezionych w Chrzanowie podczas badań powierzchniowych.

Każdego roku dokonywano przeglądu i kwalifikowano muzealia do konserwacji.

IV.3. Zabezpieczenie zbiorów

Muzeum zgodnie z obowiązującymi przepisami posiada system p-poż i system antywłamaniowy, cały obiekt muzealny jest monitorowany. Regularnie organizowane są kontrole systemu zabezpieczeń przez firmy posiadające specjalistyczne uprawnienia. W 2017 r. opracowano *Plan ochrony muzeum*.

IV.4. Działalność wystawiennicza

Organizacja wystaw stanowi istotny element działalności muzeum. Wystawy organizowane były ze zbiorów własnych, zbiorów innych placówek muzealnych i kulturalnych oraz osób prywatnych.

Muzeum wypożycza wystawy czasowe z wielu muzeów i instytucji, np.: z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie - *Śladami Świętego Patryka* (2018), *Jaćwingowie. Zapomniani wojownicy* (2018), *Oto dni krwi i chwały - Reduta Ordona i Rakielnicy Królestwa Polskiego* (2020); Muzeum Niepodległości

w Warszawie - *Znaki Państwa Polskiego. Herb, barwy, hymn*, (2014); *Drogi do Niepodległej* (2014); Muzeum Etnograficznego w Warszawie - *Huculszczyzna. Obraz zatrzymany* (2015); Mazowieckiego Instytutu Kultury w Warszawie - *Struktury Światła* (2015), Muzeum Mazowieckiego w Płocku - *W kręgu secesji* (2014), *Zapomniany generał Wojska Polskiego Piotr Bontemps (1777-1840)*, (2017); Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu - *Oskar Kolberg (1814-1890). Kompozytor. Folklorysta. Etnograf* (2019); Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce - *Zwykli niezwykli. Kult świętych w diecezji łomżyńskiej* (2016); *Wycinanka kurpiowska* (2021), *Ożumiech. Cmentarzysko kultury łużyckiej* (2023); Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie *Straż Graniczna na Mazowszu - historia i współczesność* (2016), *Wojciech Bogumił Jastrzębowski* (2022); Muzeum Romantyzmu w Opinogórze - *Mieczysław Welter. Rzeźba* (2014), *Polonia Restituta. Polskie drogi do niepodległości* (2018), *Śladami Krasińskich* (2018); Muzeum Archeologicznego w Gdańsku - *Gry planszowe świadectwo cywilizacji* (2019); *Kajko i Kokosz. Komiksowa archeologia* (2022); Muzeum Zamkowego w Malborku - *Kozioł& Kozioł. Witraż i malarstwo Władysława i Wojciecha Koziołów* (2019), Muzeum Pogranicza w Działdowie - *Soldau – utajony ośrodek zagłady. Niemieckie obozy w Działdowie w latach II wojny światowej* (2020); Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju – *Z papierem przez dwa tysiąclecia* (2022); Muzeum Ziemi PAN w Warszawie - *Świat bursztynu* (2023), Muzeum Domków Lalek, Gier i Zabawek w Warszawie - *Mazowsze w spódnicy. Wystawa lalek artystycznych* (2023), Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu Oddział Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu - *Stefan Gołębiowski - Poeta, tłumacz Horacego, społecznik* (2023).

Najbardziej pracowita jest organizacja czasowych wystaw własnych. Najczęściej dotyczą one historii ziemi przasnyskiej i postaci z nią związanych. Ekspozycje te rozbudzają zaciekawienie odbiorców dziejami małej ojczyzny i, co jest jeszcze bardzo ważne, owocują przez lata cennymi nabytkami do zbiorów muzeum.

Wiele wystaw własnych organizowanych jest głównie z okazji przypadających rocznic, m.in.: *Z kart historii Przasnysza. Wystawa czasowa z okazji 590. rocznicy nadania praw miejskich* (2017); *Z niewoli do niepodległości* (2017) w ramach obchodów obchodów 100-lecia Rady Regencyjnej, Klaryski Kapucynki w Przasnyszu 1871-2021 (2021), *Sztafeta pokoleń. Jubileusz 75-lecia Szkoły Podstawowej nr 2 oraz 50-lecia Szkoły Podstawowej nr 3* (2022), *Szczęśliwi... bo wolni. 80. rocznica egzekucji członków Armii Krajowej na północnym Mazowszu* (2022), *Co z przeszłości*

pozostało...(2023) *Wystawa jubileuszowa z okazji 40-lecia Muzeum Historycznego w Przasnyszu, Sto lat drogi ku wiedzy. Historia naszego Liceum* (2023) z okazji 100-lecia Liceum Ogólnokształcącego im. KEN w Przasnyszu, *Poszli nasi w bój bez broni...* wystawa z okazji 160. rocznicy Powstania Styczniowego, wystawa planszowa z okazji 100-lecia przybycia Zgromadzenia Męki Jezusa Chrystusa do Polski pt.: *100 lat obecności pasjonistów w Polsce* (2023).

W ostatnich latach przasnyskie muzeum za pośrednictwem dr. Wojciecha Borkowskiego nawiązało również kontakt z muzeami zagranicznymi oraz instytucjami upowszechniającymi kulturę innych krajów, z których wypożyczono następujące wystawy: z Down County Museum w Downpatrick w Irlandii Północnej *Megalithy kamienne giganty*, z Centrum Czeskiego w Warszawie *Legendy zamków i pałacy*, z Węgierskiego Instytutu Kultury w Warszawie *Codziennie nowe odkrycie* oraz z Herman Otto Muzeum w Miskolcu na Węgrzech *Śladami Husytów. Średniowieczne zamki na Węgrzech*. Na wernisażach tych wystaw muzeum gościło delegacje ambasad poszczególnych państw.

W okresie od 2013-2023 r. na potrzeby wystawiennicze muzeum zakupiło, a także otrzymało od Miasta Przasnysz, gabloty wystawiennicze różnego formatu i wielkości, fotoramy i antyramy, sztalugi, zewnętrzny system wystawienniczy, ścianki wystawiennicze, metalowe postumenty ekspozycyjne, a także system zawieszek obrazów lub fotoram do sali edukacyjnej na parterze.

Muzeum jest czynne dla zwiedzających w poniedziałki, środy, czwartki i piątki w godz. 8:00 – 16.00, we wtorki w godz. 8.00 - 19.00, w okresie letnim także w niedziele w godz. 11.00 -17.00. W muzeum obowiązuje Karta Dużej Rodziny.

IV.5. Działalność wydawnicza

W ostatnim dziesięcioleciu ukazały się m.in. następujące wydawnictwa muzealne: katalogi *Z kart historii Przasnysza. Wystawa czasowa z okazji 590. rocznicy nadania praw miejskich* (2017); *Święty Stanisław Kostka w zbiorach Muzeum Historycznego w Przasnyszu* (2018), *Zabytki archeologiczne ziemi przasnyskiej* (2018); *Na Posterunku. Policja Państwowa w powiecie przasnyskim 1919-1939* (2019); reedycja *Powieści i opowiadań ludowych z okolic Przasnysza* (2018), komiksy *Mateczki* (2019), *My już szczęśliwi, bo my już wolni* (2022), *Młynarz Przaśnik*, gra *Vita Stanislai*, teczki edukacyjne pt.: *Złoty wiek Przasnysza* (2015) oraz *Czarodziej barw i dźwięków* (2022), a także *Kolorowanka przasnyska* (2017).

We współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną w Przasnyszu został wydany komiks pt.: *Dwór myśliwski Przasnysz (2022)*, a we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Przasnyszu powstało wydawnictwo *Przasnysz dawniej i dziś (2022)*.

IV.6. Działalność kulturalna i edukacyjna

Obok działalności wystawienniczej i wydawniczej muzeum rozwija działalność kulturalną i edukacyjną poprzez organizację wykładów, prelekcji, konferencji, spotkań autorskich i promocji książek, spotkań poetyckich, konkursów, koncertów, imprez plenerowych, a także wernisaży i finisaży wystaw.

Na stałe do muzealnego kalendarza wpisały się wydarzenia cykliczne, takie jak:

- *Przasnyskie spotkania muzealne z cyklu „Historia i pamięć”*
- *Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych,*
- *Etnograficzne warsztaty bożonarodzeniowe i wielkanocne,*
- *Jak szukać własnych korzeni? Spotkania z genealogią,*
- *Noc Muzeów,*
- *koncerty z cyklu „Powróćmy jak za dawnych lat...”*

Ponadto w ramach współpracy z Urzędem Miasta, innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, środowiskami twórców muzeum włączało się w organizację wielu eventów, np.:

- Przasnyski Jarmark Staropolski;
- Festiwal Fabryka Światła;
- Święto Patrona Miasta;
- Finał Mazowieckiego Konkursu Literackiego;
- Ogólnopolski plener malarski „Wygoda”;
- obchody nadania Przasnyszowi praw miejskich;
- rekonstrukcje historyczne, gry miejskie, questy;
- uroczystości związane z obchodami rocznic i świąt narodowych.

Ważną rolę edukacyjną pełnią **lekcje muzealne**. W muzeum realizowane są programy edukacji regionalnej skierowane do dzieci i młodzieży, których celem jest budowanie świadomości pochodzenia i odrębności mieszkańców Przasnysza od innych wspólnot lokalnych. Proponowane dotychczas tematy to m.in.: *Przasnysz*

znany i nieznany, Amazonki, magiczne zwierzęta, upiory i smoki - wyprawa do świata mazowieckich legend, Herby i pieczęcie Przasnysza- warsztaty z gliną, Dziedzictwo historyczne regionu w zbiorach muzeum, Poznajemy zabytki Przasnysza- spacer po mieście, Spotkanie z Przaśnikiem, Święty zwykły - niezwykły - opowieść o Stasiu Kostce, Złoty wiek Przasnysza, Miejsca pamięci narodowej w Przasnyszu, Pamięci tych, których już nie ma - spacer po przasnyskim cmentarzu, Moja pierwsza wizyta w muzeum, Poznajemy barwy narodowe, W poszukiwaniu Księcia Konrada - gra terenowa, Mistrz światła, Powstanie Styczniowe na Północnym Mazowszu.

V. KONCEPCJA PROGRAMOWA NA LATA 2023-2026

Mój program rozwoju muzeum zakłada dalsze rozwijanie nowoczesnej instytucji kultury, która poprzez profil programowy wystaw stałych i czasowych (stacjonarnych i plenerowych) łączyć będzie funkcje wystawiennicze, popularyzatorskie oraz edukacyjne. Nowoczesne muzeum nie ogranicza się jedynie do gromadzenia, dokumentowania i eksponowania zbiorów. Jednym z ważnych zadań będzie wielokierunkowa edukacja kulturalna, skierowana do wszystkich grup społecznych i wiekowych: dzieci i młodzieży, osób dorosłych w wieku produkcyjnym oraz seniorów.

Muzeum Historyczne w Przasnyszu cieszy się dobrą opinią i posiada ogromny potencjał. Baza lokalowa po rewitalizacji ratusza została zwiększona, ponieważ cały budynek wraz z podcieniami (poza Cafe Rynek) został przeznaczony na działalność muzealną. Dzięki temu można było po raz pierwszy w historii muzeum zorganizować dwie wystawy stałe. Po zmianie organizatora znacznie zwiększyła się kadra muzealna. Aktualnie w muzeum zatrudniony jest zespół młodych i kreatywnych pracowników merytorycznych. Unikatowe zbiory i bogato udokumentowane dziedzictwo historyczne regionu stanowią inspirację do wielu różnorodnych działań muzealnych.

Dotychczasowa współpraca z innymi muzeami, samorządem, instytucjami kultury, placówkami oświatowymi, a także stowarzyszeniami, środowiskiem twórców i regionalistów będzie kontynuowana. Do tradycji weszły już duże eventy kulturalne organizowane na rynku miejskim w pobliżu ratusza. Muzeum nadal będzie wspierać organizatorów tych wydarzeń. Ważna jest również dobra współpraca m.in.

z Komendą Powiatowej Policji w Przasnyszu, Komendą Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Przasnyszu, Nadleśnictwem Przasnysz, 2. Ośrodkiem Radioelektronicznym, dzięki czemu uda się zrealizować wiele pomysłów, wymagających profesjonalnej pomocy tych instytucji. Należy kontynuować współpracę z Towarzystwem Przyjaciół Ziemi Przasnyskiej i Związkiem Piłsudczyków RP Okręgu Ziemi Przasnyskiej. Te dwie organizacje znalazły miejsce na realizację swoich działań statutowych w ratuszu. Ponadto muzeum jest i będzie otwarte na wszelkie inicjatywy mieszkańców ziemi przasnyskiej, włączając je w obszar swojej działalności. Ta szeroka współpraca służy popularyzowaniu historii, sprzyja lepszemu poznawaniu małej ojczyzny i owocuje zdobywaniem cennych nabytków. Synergia działań pozwala na skuteczniejszą realizację wspólnych celów, co w rezultacie przynosi korzyści całej społeczności lokalnej.

Muzeum będzie łączyło w sobie cechy muzeum regionalnego i tematycznego. Charakter regionalny wyrażać będzie podejmowana we wszystkich formach działalności tematyka ziemi przasnyskiej (jej historii, odrębności kulturowej, charakterystyki społeczności i jej przemian).

Muzeum powinno kontynuować dotychczasową działalność w zakresie badań nad historią miasta i regionu. Badania te są czasochłonne i niejednokrotnie powiązane z koniecznością wyjazdów do różnych instytucji naukowych oraz archiwów, jednak mogą prowadzić do odkrycia unikalnych informacji czy dokumentów związanych z naszym regionem, co może przyczynić się do lepszego zrozumienia i docenienia miejscowej historii i tradycji.

Muzeum będzie oddziaływało głównie za pomocą:

- ekspozycji stałych;
- ekspozycji czasowych;
- ekspozycji plenerowych;
- działań edukacyjnych (o zasięgu lokalnym i ponadregionalnym);
- wydarzeń kulturalnych;
- działalności wydawniczej .

V.1. Gromadzenie i konserwacja zbiorów

Gromadzenie zbiorów jest zgodne z profilem muzeum oraz postanowieniami statutowymi. Muzeum będzie systematycznie powiększać kolekcję dotyczącą m.in. I wojny światowej oraz postaci św. Stanisława Kostki. Część muzealiów nabywana

jest w drodze zakupów, ale ze względu na ograniczone środki finansowe, skupiamy się na nieodpłatnym pozyskiwaniu zbiorów od osób prywatnych i instytucji.

W najbliższych latach planuję położyć większy nacisk na promowanie zbiorów przasnyskiego muzeum np. poprzez cykl krótkich filmów publikowanych na stronie muzeum i facebooku. Kolejną inicjatywą będzie cykliczne publikowanie postów prezentujących nowe nabytki muzeum. Publikowane będą również cyfrowe wizerunki muzealiów wraz z opisem.

Zależy mi również, aby konserwacja zbiorów muzealnych w pracowniach konserwatorskich była zlecana w większym niż dotychczas zakresie, gdyż w ostatnich latach sukcesywnie ponoszono wydatki związane głównie z wyposażeniem muzeum (zakup mebli do biur, regałów na książki, sprzętu wystawienniczego, szaf metalowych do przechowywania archiwaliów, programów, komputerów, drukarek, skanera A3, sprzętu audiowizualnego, a także wyposażenia archiwum zakładowego).

V.2. Wystawiennictwo

Wystawy stałe

Obecnie w muzeum można zwiedzać dwie wystawy stałe:

1. *Wielka Wojna w Przasnyszu. 100. rocznica wybuchu I wojny światowej,*
2. *Złoty wiek Przasnysza.*

W 2014 roku w 100. rocznicę wybuchu I wojny światowej powstała ekspozycja multimedialna poświęcona walkom pierwszowojennym toczonym na terenie miasta i okolicznych miejscowości w latach 1914-1915 pt. „Wielka Wojna w Przasnyszu. 100. rocznica wybuchu I wojny światowej”. Wydarzenia w Przasnyszu zostały ukazane w kontekście ogólnoświatowego konfliktu, uwzględniając, genezę, przebieg i skutki Wielkiej Wojny, począwszy od okresu rozbiorów, przez bohaterską walkę Polaków o niepodległość, aż po odzyskanie suwerenności. Ponadto na ekspozycji wyróżnione zostały postaci zasłużone dla historii tego okresu. Zwiedzający wystawę mogą obejrzeć oryginalne filmy, przeglądać archiwalne fotografie czy też posłuchać autentycznych świadectw świadków tamtych wydarzeń. Wystawa nie tylko informuje, ale także angażuje odwiedzających, umożliwiając im głębsze zrozumienie tragicznych wydarzeń tego okresu oraz ich długofalowych konsekwencji. W 2021 roku ekspozycja została wzbogacona o infografiki.

W 2015 roku powstała ekspozycja stała „Złoty wiek Przasnysza”. To efekt realizacji projektu polegającego na rozszerzeniu tematycznym i technologicznym oferty kulturalnej muzeum. Projekt realizowany był w ramach RPO WM 2007-2013 Priorytet VI, Działanie 6.1 Kultura. Wystawa „Złoty wiek Przasnysza” to wyprawa w przeszłość ku początkom i rozkwitowi tego mazowieckiego miasta. Na cele wystawiennicze przeznaczono powierzchnię 63 m² w południowej części podcieni. Dzieje Przasnysza posłużyły jako kanwa dla powstania ogólnej narracji o codzienności miejskiego życia od czasów średniowiecznych po wiek XVI. Ekspozycja została przygotowana z myślą o najmłodszych w wieku od 5 do 12 lat, dostępna jest też dla osób niewidomych i słabowidzących. Chociaż wystawa skierowana jest do najmłodszych, dotychczas odbiorcami wystawy są nie tylko dzieci, ale też młodzież, dorośli, seniorzy, a więc wszystkie grupy wiekowe. Wśród zwiedzających indywidualnie są osoby nie tylko z Przasnysza i okolic, ale też z całej Polski i z zagranicy.

Wystawy czasowe w siedzibie muzeum

Muzeum będzie organizowało wystawy czasowe w siedzibie muzeum. Wystawy wewnętrzne będą prezentowane w sali ekspozycji czasowych na I piętrze budynku ratusza, wystawy planszowe będą mogły być eksponowane w sali edukacyjnej na parterze budynku. Muzeum będzie organizowało co najmniej 2 własne wystawy czasowe rocznie oraz będzie prezentowało minimum 3 wystawy sprowadzane z innych muzeów o dużej wartości merytorycznej i atrakcyjności dla zwiedzających.

Tematyka wystaw czasowych dedykowana będzie różnym aspektom lokalnej historii i kultury. Przykładowymi tematami podejmowanymi w wystawach czasowych będą m.in.: pradzieje ziemi przasnyskiej, przasnyskie rzemiosło, oświata, sport, muzyka, Przasnysz w okresie międzywojennym, okupacji i PRL-u, fotografie i dawne zakłady fotograficzne w Przasnyszu, miejsca pamięci w Przasnyszu i na ziemi przasnyskiej, prasa przasnyska i Przasnysz w prasie, twórczość osób niepełnosprawnych, życie i kult św. Stanisława Kostki, życie i twórczość Stanisława Ostoi-Kotkowskiego, a także innych znanych i zasłużonych dla ziemi przasnyskiej postaci. Ponadto zostaną zrealizowane wystawy indywidualne i zbiorowe prezentujące dokonania twórców mieszkających w kraju i za granicą, mających związki z ziemią przasnyską.

W 2024 r. planowana jest wystawa malarstwa przasnyszanki Teresy Pawtel. Muzeum otwarte jest na współpracę z artystami debiutantami i będzie promowało młodych i dotychczas nieodkrytych artystów pochodzących z ziemi przasnyskiej. W ostatnich latach organizowano wystawy artystom debiutantom, np. „Dziki piękno” autorstwa Karoliny Kacprzak i „I Przegląd Twórczości Członków MKF”. Ponadto nadal będą organizowane wystawy prezentujące zbiory przasnyskich kolekcjonerów (prezentowaliśmy m.in. kolekcję radioodbiorników Janusza Motyki czy skamieniałości Łukasza Rosiaka). Muzeum będzie organizowało również wystawy z okazji przypadających w danym roku jubileuszy.

W najbliższym czasie planuję zorganizować wystawę dotyczącą życia codziennego w PRL. Zostaną na niej zaprezentowane przedmioty codziennego użytku wypożyczone od mieszkańców Przasnysza i okolic oraz z Muzeum Życia w PRL w Warszawie. Wydarzeniem towarzyszącym wystawie będzie podwieczorek w stylu PRL na dziedzińcu ratusza oraz promocja książki Moniki Milewskiej *Ślepa kuchnia. Jedzenie i ideologia w PRL*.

Wystawy plenerowe

W każdej społeczności istnieją grupy, które nie uczestniczą w życiu kulturalnym i zazwyczaj unikają odwiedzania muzeów czy innych instytucji kultury. Do między innymi takich właśnie grup muzeum chce skierować swoje działania, dlatego nadal będą organizowane wystawy plenerowe w formie ekspozycji planszowych np. na rynku miejskim. Każdy przechodzień będzie mógł obejrzeć wystawę i poszerzyć wiedzę o historii, tradycjach i dziedzictwie naszego regionu.

W przeciwieństwie do wystaw organizowanych w siedzibie muzeum, wystawy plenerowe nie są dostępne wyłącznie w konkretnym przedziale godzinowym i nie wymagają wcześniejszego planowania wizyty. Sprzyja to spontanicznym spotkaniom z kulturą. Tego rodzaju inicjatywy nie tylko poszerzają zasięg muzealnej działalności, ale także sprawiają, że kultura staje się bardziej zintegrowana z codziennym życiem społeczności. Dotychczas zorganizowano wiele wystaw plenerowych m.in.: *Legenda o Przasniku, Znane i mniej znane, Pieczęcie i herby Przasnysza, Przasnysz wczoraj i dziś*.

V.3. Wydarzenia kulturalne i działania edukacyjne

Przasnyskie muzeum organizuje wiele różnorodnych projektów edukacyjnych, warsztatów, prelekcji i innych eventów. Zależy mi na tym, by działania te były mostem łączącym przeszłość z teraźniejszością, gdzie historia staje się fascynującą opowieścią o miejscach i ludziach.

W muzeum nadal będą realizowane programy edukacji regionalnej skierowane do dzieci i młodzieży, których celem będzie budowanie świadomości pochodzenia i odrębności mieszkańców Przasnysza od innych wspólnot lokalnych.

Działania skierowane do dzieci i młodzieży realizowane będą głównie w formie lekcji muzealnych i warsztatów prowadzonych na wystawie stałej, na wystawach czasowych oraz w sali edukacyjnej, w przestrzeni miejskiej, a także w placówkach oświatowych. Działalność skierowana do osób dorosłych będzie prowadzona w formie otwartych wykładów, spotkań, prelekcji, promocji książek, odczytów, konkursów.

Muzeum będzie edukowało nie tylko w swojej siedzibie, ale zagadnienia dotyczące małej ojczyzny będzie podejmowało w placówkach oświatowych. Na początku każdego roku szkolnego będzie przygotowywana nowa oferta lekcji muzealnych dla szkół i przedszkoli. Nadal będą organizowane etnograficzne warsztaty bożonarodzeniowe i wielkanocne, które zawsze cieszą się ogromnym zainteresowaniem, opracowany zostanie program edukacyjny dla grup senioralnych.

Kontynuowana będzie stała oferta dotycząca zwiedzania miasta – zabytków i nekropolii skierowana do wszystkich grup wiekowych. Nowością będą wyjazdy autokarowe w celu zwiedzania najbliższej okolicy pn.: „Cudze chwalicie, swego nie znacie”. Będą to wycieczki tematyczne dotyczące historii regionalnej np. szlakiem dworów w powiecie przasnyskim, szlakiem cmentarzy i mogił wojennych. Muzeum będzie również organizować wycieczki np. śladami zasłużonych postaci dla ziemi przasnyskiej i miejsc z nimi związanych w całej Polsce, a także wyjazdy do mazowieckich muzeów. Wycieczki rowerowe organizowane przez muzeum, mające na celu popularyzowanie lokalnej historii, zawsze cieszą się dużym zainteresowaniem, w związku z czym planuję zwiększyć ich częstotliwość w okresie wiosenno-letnim.

W najbliższych latach w okresie letnim zamierzam wychodzić na zewnątrz z działaniami w przestrzeń publiczną poprzez organizację wydarzeń kulturalnych na rynku miejskim i dziedzińcu ratusza, np. koncertów, spotkań poetyckich, gier miejskich.

Ponadto będę przykładając dużą wagę do działalności w przestrzeni wirtualnej. Ważnym elementem promowania historii regionalnej są krótkie filmy oraz wideoprezentacje przygotowywane przez pracowników muzeum. Zależy mi, aby w najbliższych latach pojawiły się nowe cykle tematyczne filmów, na przykład *Dwory ziemi przasnyskiej*, *Zasoby przasnyskich archiwów*, *Miejsca z historią*, *Zapomniane historie - muzealny przegląd prasy* (na podstawie dawnej prasy przasnyskiej), *Co z przeszłości pozostało...* - prezentacje poszczególnych zbiorów muzealnych.

Kolejną inicjatywą będą podcasty historyczne. W zbiorach muzeum znajdują się niepublikowane wspomnienia, listy i relacje dotyczące historii ziemi przasnyskiej i osób z nią związanych. Wspomnienia te w formie nagrań byłyby udostępniane na stronie i facebooku muzeum (w przypadkach, gdy nie będzie to naruszeniem praw autorskich). W 2024 r. nagrania dotyczyłyby II wojny światowej w związku z przypadającą wtedy 85. rocznicą wybuchu wojny.

Ponadto zostaną przeprowadzone wywiady z najstarszymi mieszkańcami ziemi przasnyskiej, którzy podzielą się swoimi wspomnieniami. Dotychczas udało nam się zebrać wiele relacji związanych np. z wydarzeniami z 17 grudnia 1942 r. na rynku miejskim czy dotyczących miejsc i osób związanych z Przasnyszem. Dziś już duża grupa naszych rozmówców nie żyje. Cieszymy się, że zdążyliśmy w ostatniej chwili ocalić od zapomnienia wiele cennych historii.

Obszar szczególnego zainteresowania w najbliższych latach działalności muzeum stanowić będzie tematyka związana ze zbliżającymi się rocznicami, m.in.:

- 35. rocznica śmierci Włodzimierza Rykowskiego
- 110. rocznica wybuchu I wojny światowej,
- 85. rocznica wybuchu II wojny światowej,
- 30. rocznica śmierci Stanisława Ostoi-Kotkowskiego,
- 15. rocznica śmierci Edmunda Majkowskiego,
- 35. rocznica wyborów 4 czerwca 1989,
- 80. rocznica Powstania Warszawskiego,
- 80. rocznica bitwy pod Szlą,
- 110. rocznica urodzin i 80. rocznica śmierci o. Bernarda Kryszkiewicza,

➤ 160. rocznica urodzin Kazimierza Żorawskiego.

Ponadto muzeum będzie kontynuowało organizację wydarzeń cyklicznych (własnych i we współpracy z innymi podmiotami) np.:

- Noc Muzeów;
- Przasnyskie Spotkania Muzealne z cyklu „Historia i pamięć”;
- Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych;
- Koncerty z cyklu „Powróćmy jak za dawnych lat...”;
- Dzień Dziecka w muzeum;
- Ferie w muzeum;
- Wakacje z kulturą;
- Warsztaty etnograficzne bożonarodzeniowe i wielkanocne;
- Cykl prelekcji „Jak szukać własnych korzeni”.

Muzeum w ramach promocji zbiorów muzealnych i historii miasta będzie wydawało minimum jedną rocznie publikację (m.in.: katalogi zbiorów, katalogi wystaw, przewodniki, gry).

V.4. Kadra i struktura organizacyjna muzeum

Od momentu przejęcia muzeum przez Miasto Przasnysz do 2023 r. kadra tej instytucji zwiększyła się o 5,75 etatów. W związku zatrudnieniem nowych pracowników bez doświadczenia zawodowego w branży muzealniczej moim priorytetowym zadaniem było należyte przygotowanie ich do samodzielnej pracy na danym stanowisku poprzez szkolenia wewnętrzne, wszelkiego rodzaju szkolenia zewnętrzne oraz wspieranie ich rozwoju zawodowego. Cel ten udało się osiągnąć. Przez ostatnie lata udało mi się zbudować zespół, który zapewnia realizację wyznaczonych zadań i celów instytucji. Aktualnie muzeum posiada wykwalifikowaną kadrę – to zespół profesjonalistów, których umiejętności i specjalistyczna wiedza wnoszą znaczący wkład w budowanie oferty kulturalnej muzeum. Osoby te są również pasjonatami historii, zdolnymi przekazać wiedzę w sposób atrakcyjny i inspirujący dla odwiedzających. Zarządzając instytucją jestem i nadal będę otwarta na wszelkie inicjatywy pracowników. Ich zaangażowanie i innowacyjne pomysły sprawiają, że muzeum jest nie tylko miejscem przechowywania dzieł sztuki czy zabytków, lecz także dynamicznym centrum edukacyjnym i inspirującym punktem spotkań dla wszystkich miłośników historii. Aby muzeum mogło skutecznie spełniać swoją misję, niezbędne jest nie tylko zatrudnianie kompetentnych pracowników, ale

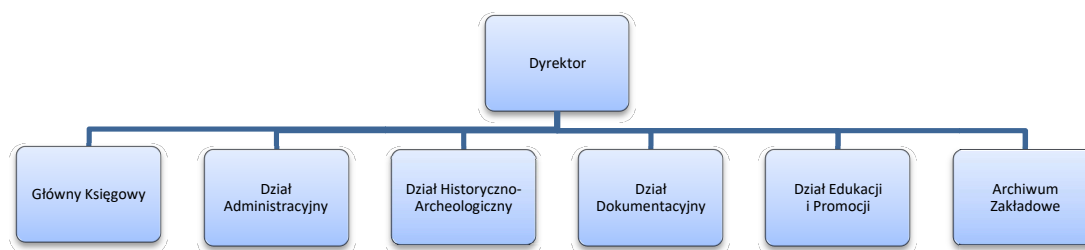
także inwestowanie w ich rozwój i doskonalenie umiejętności. Niezwykle ważne jest stałe podnoszenie kwalifikacji, śledzenie najnowszych trendów w muzealnictwie oraz otwartość na innowacje.

Aktualnie w muzeum pracuje 10 osób w wymiarze 9,25 etatu, w tym 7 pracowników merytorycznych łącznie z dyrektorem w wymiarze 6,5 etatu.

Pozostali pracownicy to:

- specjalista do spraw administracji i archiwista – 1 etat
- główny księgowy – 0,25 etatu
- pracownik gospodarczy – 1 etat

Struktura organizacyjna Muzeum Historycznego w Przasnyszu jest następująca:

V.5. Baza lokalowa

W kolejnej kadencji planuję wprowadzić istotne zmiany w aranżacji recepcji, które pozytywnie wpłyną na funkcjonalność i estetykę tego kluczowego dla muzeum miejsca. W związku z organizacją sklepiu muzealnego dotychczas zakupiono gablotę oszkloną, w której znajdują się artykuły do sprzedaży, a także kasę fiskalną i terminal płatniczy. Zamierzam wyposażyć recepcję i sklepik w meble: ladę recepcyjną dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych i szafy do przechowywania wydawnictw i pamiątek.

Bardzo pilną sprawą jest modernizacja oświetlenia sali wystawowej na I piętrze, gdyż aktualnie sala ekspozycyjna nie jest dostatecznie oświetlona. Modernizacja oświetlenia poprawi komfort zwiedzania oraz stworzy lepsze warunki

dla korzystających z oferty muzealnej. Sala wystawiennicza o największej powierzchni (144 m²) jest miejscem przeznaczonym na organizację wystaw czasowych, jak również na prowadzenie wszelkiego rodzaju działalności kulturalnej i edukacyjnej np. organizację lekcji muzealnych, warsztatów, konferencji, spotkań poetyckich, promocji książek, koncertów.

Jednym z ważnych zadań w najbliższych latach będzie również przystosowanie łazienki na parterze budynku do wymogów dostępności dla osób niepełnosprawnych.

V.6. Finanse

Muzeum Historyczne w Przasnyszu, jako instytucja samorządowa, jest dotowane ze środków organizatora – Miasta Przasnysz. Środki z dotacji podmiotowej pokrywają koszty utrzymania siedziby muzeum, wynagrodzenia pracowników i działań merytorycznych wynikających z podstawowej działalności statutowej. Wypracowane środki własne to przychody ze sprzedaży biletów wstępu, opłat za lekcje muzealne i warsztaty oraz ze sprzedaży wydawnictw i pamiątek.

Ważne jest, by muzeum wykorzystywało atrakcyjne i nowoczesne formy upowszechniania historii i pozyskiwało dofinansowanie na realizację tych inicjatyw. Muzeum posiada zespół 2 pracowników wyspecjalizowanych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Zdobywanie wsparcia finansowego może być kluczowe dla realizacji innowacyjnych projektów, dlatego w najbliższych latach muzeum będzie składać wnioski o dofinansowanie z Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wspierających działalność muzealną, a także z innych konkursów dotacyjnych, aby dotacja z budżetu Miasta Przasnysz nie była jedynym źródłem finansowania.